

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG", broj 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

PRAVILNIK O NAČINU IDENTIFIKACIJE VAZDUHOPLOVA, KARAKTERISTIKAMA I INTEROPERABILNOSTI SISTEMA ZA NADZOR ZA JEDINSTVENO EVROPSKO NEBO

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se zahtjevi i način identifikacije vazduhoplova i karakteristike i interoperabilnost sistema za nadzor za Jedinstveno evropsko nebo.

Identifikacija vazduhoplova vrši se na osnovu podataka dobijenih nadzorom vazdušnog prostora.

Član 2

Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanje pravu Crne Gore, preuzima:

- Uredba Komisije (EZ) br. 1206/2011 od 22. novembra 2011. godine o utvrđivanju zahtjeva koji se odnose na identifikaciju vazduhoplova u okviru nadzora za Jedinstveno evropsko nebo, koja je data u Prilogu 1 ovog pravilnika,
- Uredba Komisije (EZ) br. 1207/2011 od 22. novembra 2011. godine o utvrđivanju zahtjeva koji se odnose na karakteristike i interoperabilnost nadzora za Jedinstveno evropsko nebo, koja je data u Prilogu 2 ovog pravilnika.

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **ECAA Sporazum** je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja, koji je ratifikovan Zakonom o ratifikaciji („Službeni list RCG", broj 62/07 i „Službeni list CG – Međunarodni ugovori", broj 1/11);
- 2) **Agencija** ili **EASA** (*European Aviation Safety Agency*) je Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja;
- 3) **Zajednica, propisi Zajednice i država članica** tumače se u skladu sa tačkama 2 i 3 Aneksa II ECAA Sporazuma;
- 4) **Uredba (EZ) br. 549/2004** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 549/2004 od 10. marta 2004. godine o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinstvenog evropskog neba (Okvirna uredba) i član 1 Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. godine kojom se mijenjaju i dopunjuju Uredbe (EZ) br. 549/2004, 550/2004, 551/2004 i 552/2004 u cilju poboljšanja efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema, koja je preuzeta Pravilnikom o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinstvenog evropskog neba i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG", broj 22/13);
- 5) **Uredbe (EZ) br. 552/2004 je Uredba** Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 552/2004 od 10. marta 2004. godine o interoperabilnosti Evropske mreže za upravljanje vazдушnim saobraćajem i član 4 Uredbe (EZ) br. 1070/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. oktobra 2009. godine kojom se mijenjaju i dopunjuju Uredbe (EZ) br. 549/2004, 550/2004, 551/2004 i 552/2004 u cilju poboljšanja efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema, koja je preuzeta Pravilnikom o interoperabilnosti evropske mreže za upravljanje vazдушnim saobraćajem i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema, („Službeni list CG" broj 22/13);
- 6) **nacionalni nadzorni organ ili nadležna vlast** je Agencija za civilno vazduhoplovstvo.

Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja koja su im propisana u članu 3 Priloga 1 i članu 3 Priloga 2 ovog pravilnika.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

DIREKTOR
Dragan Đurović

Broj: 01/2-812/3-14
Podgorica, 20. 06. 2014. godine

Uredba Komisije (EU) br. 1206/2011

od 22. novembra 2011. godine

o utvrđivanju zahtjeva u vezi sa identifikacijom vazduhoplova u okviru nadzora za Jedinствeno evropsko nebo

(Tekst od značaja za Evropski ekonomski prostor)

EVROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcionisanju Evropske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 552/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. o interoperabilnosti Evropske mreže za upravljanje vazдушnim saobraćajem („Uredba o interoperabilnosti”)¹, a posebno njen član 3(5),

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Predmet**Član 1**Ovom se Uredbom utvrđuju zahtjevi za sisteme koji doprinose pružanju nadzornih podataka, za njihove sastavne dijelove i njima pridružene postupke kako bi se osigurala jednoznačna i stalna pojedinačna identifikacija vazduhoplova unutar EATMN-a².**Područje primjene****Član 2**

1. Ova se Uredba primjenjuje na nadzorni lanac koji se sastoji od:

- (a) sastavnih dijelova nadzornih sistema u vazduhoplovu i njima pridruženih postupaka;
- (b) nadzornih sistema na zemlji, njihovih sastavnih dijelova i njima pridruženih postupaka;
- (c) sistema i postupaka za usluge u vazдушnom saobraćaju, posebno sistema za obradu podataka o letu, sistema za obradu nadzornih podataka i *HMI (Human Machine Interface)*;
- (d) komunikacionih sistema zemlja-zemlja i vazduh-zemlja, njihovih sastavnih dijelova i njima pridruženih postupaka koji se upotrebljavaju za distribuciju nadzornih podataka.

2. Ova se Uredba primjenjuje na sve letove u opštem vazдушnom saobraćaju koji se obavljaju u skladu s pravilima instrumentalnog letenja unutar vazдушnog prostora utvrđenog u članu 1(3) Uredbe (EZ) br. 551/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta³.**Definicije****Član 3**

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004.

Sledeće definicije se takođe primjenjuju:

- (1) „*identifikacija vazduhoplova*” označava skup slova, brojeva ili njihovu kombinaciju, koja je ili identična pozivnom znaku vazduhoplova ili je njegov kodirani ekvivalent koji se upotrebljava u komunikacijama vazduh-zemlja, a koristi se za identifikaciju vazduhoplova u komunikacijama zemlja-zemlja;
- (2) „*SSR kôd*” označava jedan od 4 096 identifikacionih kodova sekundarnog nadzornog radara koji se mogu prenositi pomoću sastavnih dijelova nadzornih sistema u vazduhoplovu;
- (3) „*diskretni SSR kôd*” označava četvorocifreni identifikacioni kôd sekundarnog nadzornog radara, s tim što posljednje dvije cifre nisu „00”;
- (4) „*identifikacija vazduhoplova putem Down Link-a*” označava identifikaciju vazduhoplova koja se šalje pomoću sastavnih dijelova nadzornih sistema u vazduhoplovu putem nadzornog sistema vazduh-zemlja;
- (5) „*kôd posebne namjene*” označava pojedinačni SSR kôd određen za posebne namjene;

¹ SL L 96, 31.3.2004., str. 26.² EATMN (*European Air Traffic Management Network*) - Evropska mreža za upravljanje vazдушnim saobraćajem³ SL L 96, 31.3.2004., str. 20.

- (6) „**prelet**” označava let koji ulazi u definisani vazdušni prostor iz susjednog sektora, potom prolazi kroz definisani vazdušni prostor i izlazi iz definisanog vazdušnog prostora u susjedni sektor izvan njega;
- (7) „**dolazni let**” označava let koji ulazi u definisani vazdušni prostor iz susjednog sektora, potom prolazi kroz definisani vazdušni prostor i slijeće na određište unutar definisanog vazdušnog prostora;
- (8) „**odlazni let**” označava let koji polazi sa aerodroma unutar definisanog vazdušnog prostora, potom prolazi kroz definisani vazdušni prostor te ili slijeće na aerodrom unutar definisanog vazdušnog prostora ili izlazi iz definisanog vazdušnog prostora u susjedni sektor izvan njega;
- (9) „**operator**” označava osobu, organizaciju ili preduzeće koje obavlja ili nudi obavljanje leta vazduhoplovom;
- (10) „**lista dodjele kodova**” označava dokument u kojem je navedena cjelokupna raspodjela SSR kodova državama članicama i jedinicama koje pružaju usluge u vazdušnom saobraćaju (ATS), o kojem su se države članice dogovorile i koji je objavljen u planu vazdušne plovidbe za evropski region ICAO-a;
- (11) „**kooperativni nadzorni lanac**” označava nadzorni lanac kojem su za utvrđivanje nadzornih podataka neophodni sastavni djelovi na zemlji i u vazduhoplovu;
- (12) „**integrisani sistem za obradu početnog plana leta**” označava sistem unutar evropske mreže upravljanja vazdušnim saobraćajem, putem kojeg se unutar vazdušnog prostora obuhvaćenog ovom Uredbom osigurava centralizovana služba za obradu i distribuciju planova leta, koja se bavi primanjem, validacijom i distribucijom planova leta.

Zahtjevi koji se odnose na efikasnost **Član 4**

1. Države članice odgovorne za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju unutar vazdušnog prostora definisanog u Aneksu I osiguravaju implementaciju mogućnosti koja im omogućava uspostavljanje pojedinačne identifikacije vazduhoplova upotrebom vrijednosti identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji za:
  - (a) najmanje 50 % svih preleta definisanog vazdušnog prostora pojedine države članice; i
  - (b) najmanje 50 % od ukupnog broja svih dolaznih i odlaznih letova unutar definisanog vazdušnog prostora pojedine države članice.
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da najkasnije do 2. januara 2020. kooperativni nadzorni lanac ima potrebne mogućnosti koje im omogućavaju uspostavljanje pojedinačne identifikacije vazduhoplova upotrebom vrijednosti identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji.
3. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji uspostavljaju pojedinačnu identifikaciju vazduhoplova upotrebom vrijednosti identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji osiguravaju usaglašenost sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu II.
4. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji uspostavljaju pojedinačnu identifikaciju vazduhoplova upotrebom diskretnih SSR kodova izvan vazdušnog prostora utvrđenog u Aneksu I, osiguravaju usaglašenost sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu III.
5. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da:
  - (a) se sistemi iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2 (1) uvedu, prema potrebi, za podršku zahtjeva utvrđenih u stavovima 3 i 4 ovog članka;
  - (b) se sistemi ili postupci iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2 (1) uvedu, prema potrebi, za obavještanje kontrolora letenja o nenamjernom dupliranju dodjele SSR koda.
6. Države članice osiguravaju da:
  - (a) su djelovi vazdušnog prostora deklarirani centralizovanoj službi za obradu i distribuciju planova leta iz tačke (1) Aneksa II za podršku zahtjeva iz stavova 1 i 2 ovog člana i tačke (b) ovog stava;
  - (b) integrisani sistem za obradu početnog plana leta obavještava sve pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi kojih se to tiče, o onim letovima koji su pogodni za upotrebu koda posebne namjene iz tačke (c);
  - (c) se o jedinstvenom kodu posebne namjene dogovore sve države članice i da se on uskladi sa evropskim trećim zemljama, za dodjelu samo onim vazduhoplovima kod kojih je uspostavljena pojedinačna identifikacija vazduhoplova koristeći identifikaciju vazduhoplova silaznim linkom.

Sigurnosni zahtjevi **Član 5**

1. Države članice osiguravaju da prije bilo koje promjene u postojećim sistemima iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2 (1) ili prije uvođenja novih sistema, zainteresovane strane izvedu procjenu sigurnosti, uključujući utvrđivanje opasnosti, procjenu rizika i postupke ublažavanja.
2. Pri procjenjivanju iz stava 1 uzimaju se u obzir, kao minimum, zahtjevi navedeni u Aneksu IV.

Usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih djelova

Član 6

Prije izdavanja EC deklaracije o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu iz člana 5 Uredbe (EZ) br. 552/2004, proizvođači sastavnih djelova sistema iz člana 2 (1) ove Uredbe ili njihovi ovlašćeni zastupnici uspostavljeni u Uniji procjenjuju usaglašenost ili pogodnost za upotrebu tih sastavnih djelova u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu V.

Međutim, postupci certifikacije koji su u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta ⁴ smatraju se prihvatljivim postupcima za procjenu usaglašenosti sastavnih dijelova ako uključuju dokaz o usaglašenosti s primjenljivim zahtjevima ove Uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost.

Verifikacija sistema

Član 7

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji mogu dokazati ili su dokazali da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VI vrše verifikaciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2 (1) u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu A Aneksa VII.

2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji ne mogu dokazati da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VI angažuju nominovano tijelo za verifikaciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2 (1). Ova verifikacija se vrši u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu B Aneksa VII.

3. Postupci certifikacije koji su u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 smatraju se prihvatljivim postupcima za verifikaciju sistema, ako uključuju dokaz o usaglašenosti s primjenljivim zahtjevima ove Uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost.

Dodatni zahtjevi za pružaoce usluga u vazdušnoj plovidbi

Član 8

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da je svo osoblje na koje se odnose zahtjevi utvrđeni u ovoj Uredbi dobro upoznato sa njima i da je odgovarajuće osposobljeno za svoje radne funkcije.

2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi:

(a) izrađuju i održavaju operativne priručnike koji sadrže potrebna uputstva i informacije koje odgovarajućem osoblju omogućavaju primjenu ove Uredbe;

(b) osiguravaju da su priručnici iz tačke (a) dostupni i ažurni, te da njihovo ažuriranje i distribucija podliježe odgovarajućem upravljanju kvalitetom i dokumentima;

(c) osiguravaju da su metode rada i operativne procedure u skladu sa ovom Uredbom.

Dodatni zahtjevi za operatore

Član 9

1. Operatori preduzimaju potrebne mjere kako bi osigurali da je osoblje koje upotrebljava i održava opremu za nadzor upoznato s relevantnim odredbama ove Uredbe te da je odgovarajuće osposobljeno za svoje radne funkcije, kao i da su uputstva o načinu upotrebe te opreme dostupna u pilotskoj kabini.

2. Operatori preduzimaju potrebne mjere kako bi osigurali da je u vazduhoplovu osigurana vrijednost identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji, kada se to operativno zahtijeva, kako je navedeno u članu 4 (1) i (2).

3. Operatori osiguravaju da je vrijednost identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji iz stava 4 podešena u skladu s tačkom 7 „identifikacija vazduhoplova” plana leta iz tačke 2 Priloga Uredbe Komisije (EZ) br. 1033/2006 ⁵.

4. Operatori onih vazduhoplova koji imaju mogućnost mijenjanja vrijednosti identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji iz stava 2 kada su u vazduhu, osiguravaju da se vrijednost identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji ne mijenja tokom leta, osim ako to zahtijeva pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi.

Dodatni zahtjevi za države članice

Član 10

Države članice osiguravaju usaglašenost s ovom Uredbom, uključujući objavljivanje relevantnih informacija u nacionalnom Zborniku vazduhoplovnih informacija.

Izuzeci

Član 11

---

⁴ SL L 79, 19.3.2008., str. 1.

⁵ SL L 186, 7.7.2006., str. 46.

1. U posebnom slučaju u prilaznim oblastima u kojima usluge u vazdušnom saobraćaju pružaju vojne jedinice ili se one pružaju pod vojnim nadzorom i kada ograničenja u vezi s nabavkom sprečavaju usaglašenost s članom 4 (2), države članice moraju najkasnije do 31. decembra 2017. obavijestiti Komisiju o datumu usaglašavanja sa identifikacijom vazduhoplova koja se šalje prema zemlji, koji ne smije biti kasniji od 2. januara 2025.

2. Nakon savjetovanja s Menadžerom mreže, a najkasnije do 31. decembra 2018, Komisija može revidirati izuzetke o kojima je obaviještena na osnovu stava 1 koji bi mogli imati značajan uticaj na EATMN.

Stupanje na snagu i primjena
Član 12

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Primjenjuje se od 9. Februara 2012.

Ova Uredba je u cijelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 22. novembar 2011.

Za Komisiju
Predsjednik
José Manuel BARROSO

ANEKS I

Vazdušni prostor iz člana 4 (1) i (4)

Vazdušni prostor iz člana 4(1) i (4) uključuje sledeća područja letnih informacija (FIR) i gornja područja letnih informacija (UIR):

1. FIR Beč;
2. FIR Prag;
3. FIR/UIR Brisel;
4. FIR-ovi Bordo, Brest, Marsej, Pariz i Rems, i UIR Francuska;
5. FIR-ovi Bremen, Langen i Minhen, i UIR-ovi Hanover i Rajna;
6. FIR Atina i UIR Grčka;
7. FIR Budimpešta;
8. FIR/UIR Brindizi, FIR/UIR Milano i FIR/UIR Rim;
9. FIR Amsterdam;
10. FIR Bukurešt.

ANEKS II

Zahtjevi koji se odnose na karakteristike iz člana 4 (3)

1. Djelovi vazdušnog prostora, kada je uspostavljena pojedinačna identifikacija vazduhoplova upotrebom vrijednosti identifikacije vazduhoplova koja se šalje prema zemlji, deklariraju se centralizovanoj službi za obradu i distribuciju planova leta, radi unosa u integrisani sistem za obradu početnog plana leta.
2. Osim u slučaju kada se primjenjuje jedan od uslova iz tačke (3), kôd posebne namjene uspostavljen u skladu s tačkom (c) člana 4 (6) dodjeljuje se vazduhoplovu u odlasku ili vazduhoplovu za koji je, u skladu s tačkom 6, potrebna promjena koda, kada se primjenjuju sledeći uslovi:
  - (a) identifikacija vazduhoplova koja se šalje prema zemlji poklapa se sa odgovarajućim unijetim podatkom u plan leta za taj vazduhoplov;
  - (b) integrisani sistem za obradu početnog plana leta potvrdio je da se vazduhoplovu može dodijeliti kôd posebne namjene.
3. Kôd posebne namjene se ne dodjeljuje vazduhoplovima iz tačke (2) ako je ispunjen bilo koji od sledećih uslova:
  - (a) pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi kod kojeg je došlo do neplaniranih prekida rada nadzornih senzora na zemlji, uspostavio je mjere u slučaju nepredviđenih okolnosti koje zahtijevaju dodjelu diskretnih SSR kodova vazduhoplovima;
  - (b) izuzetne vojne mjere u slučaju nepredviđenih okolnosti, od pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi zahtijevaju dodjelu diskretnih SSR kodova vazduhoplovima;
  - (c) vazduhoplov koji je prihvatljiv za dodjelu koda posebne namjene u skladu s tačkom (c) člana 4 (6) napusti ili je preusmjeren izvan dijela vazdušnog prostora iz tačke (1).
4. Vazduhoplovima kojima nije dodijeljen kôd posebne namjene, uspostavljen u skladu s tačkom (c) člana 4 (6), dodjeljuje se SSR kôd koji je u skladu s listom dodjele kodova dogovorenoj od strane država članica i usklađenoj sa evropskim trećim zemljama.
5. Kada je vazduhoplovu dodijeljen SSR kôd, prvom prilikom se obavlja provjera kako bi se potvrdilo da je SSR kôd koji je podesio pilot jednak onom koji je bio dodijeljen letu.
6. SSR kodovi dodijeljeni vazduhoplovima koje predaju pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi iz susjednih država, automatski se provjeravaju kako bi se utvrdilo da li se dodjele mogu zadržati u skladu s listom dodjele kodova dogovorenoj od strane država članica i usklađenoj sa evropskim trećim zemljama.
7. Sa susjednim pružiocima usluga u vazdušnoj plovidbi koji utvrđuju pojedinačnu identifikaciju vazduhoplova upotrebom diskretnih SSR kodova sklapaju se formalni sporazumi koji sadrže, kao minimum, sledeće:
  - (a) obavezu susjednih pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi da predaju vazduhoplove s provjerenim diskretnim SSR kodovima dodijeljenim u skladu sa listom dodjele kodova o dogovorenoj od strane država članica i usklađenoj sa evropskim trećim zemljama;

(b) obavezu obavještanja jedinica koje prihvataju vazduhoplov o bilo kakvoj zapaženoj nepravilnosti u radu sastavnih dijelova nadzornih sistema koji se nalaze u vazduhoplovu.

ANEKS III

Zahtjevi koji se odnose na karakteristike iz člana 4 (4)

Pojedinačni sistemi koji se upotrebljavaju za dodjelu SSR kodova moraju imati sledeće funkcionalne mogućnosti:

- (a) SSR kodovi se vazduhoplovima dodjeljuju automatski, u skladu s listom dodjele kodova dogovorenoj od strane država članica i usklađenoj sa evropskim trećim zemljama;
- (b) SSR kodovi dodijeljeni vazduhoplovima koje predaju pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi iz susjednih država, provjeravaju se kako bi se utvrdilo mogu li se dodjele zadržati u skladu s listom dodjele kodova dogovorenoj od strane država članica i usklađenoj sa evropskim trećim zemljama;
- (c) SSR kodovi razvrstavaju se u različite kategorije kako bi se omogućila različita dodjela kodova;
- (d) SSR kodovi iz različitih kategorija iz tačke (c) dodjeljuju se u skladu sa smjerovima letova;
- (e) višestruka istovremena dodjela istog SSR koda daje se letovima koji se izvode u smjerovima koji su nekonfliktni.

ANEKS IV

Zahtjevi iz člana 5

1. Zahtjevi koji se odnose na efikasnost navedeni u članu 4 (3), (4), (5)(b) i (6).
2. Dodatni zahtjevi navedeni u članu 9(1), (2), (3) i (4).

ANEKS V

Zahtjevi za procjenu usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu sastavnih dijelova iz člana 6

1. Postupcima verifikacije usaglašenosti dokazuje se usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih dijelova u odnosu na primjenljive zahtjeve ove Uredbe, pri upotrebi tih sastavnih dijelova u uslovima testiranja.
2. Proizvođač upravlja postupcima procjene usaglašenosti i posebno:
  - (a) određuje odgovarajuće uslove testiranja;
  - (b) verifikuje da su u planu testiranja opisani sastavni dijelovi u uslovima testiranja;
  - (c) verifikuje da su planom testiranja u potpunosti obuhvaćeni primjenljivi zahtjevi;
  - (d) osigurava dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
  - (e) planira organizaciju testiranja, osoblje, ugradnju i konfiguraciju platforme za testiranje;
  - (f) obavlja ispitivanja i testove u skladu s planom testiranja;
  - (g) piše izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testiranja.
3. Proizvođač osigurava da sastavni dijelovi iz člana 6, koji su integrisani u uslove testiranja, ispunjavaju primjenljive zahtjeve ove Uredbe.
4. Nakon uspješno obavljene verifikacije usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, proizvođač, na vlastitu odgovornost, sastavlja EC deklaraciju o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, navodeći posebno primjenljive zahtjeve ove Uredbe koje sastavni dijelovi ispunjavaju i odgovarajuće uslove upotrebe u skladu s tačkom (3) Priloga III Uredbe (EZ) br. 552/2004.

ANEKS VI

Uslovi iz člana 7 (1) i (2)

1. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora uspostaviti metode izvještavanja unutar organizacije, kojima se osigurava i dokazuje nepristranost i nezavisnost prosuđivanja u odnosu na aktivnosti verifikacije.

2. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje koje učestvuje u procesima verifikacije obavlja provjere s najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom stručnošću te da su oslobođeni od bilo kakvih pritisaka i podsticaja, posebno finansijske prirode, koji bi mogli uticati na njihovo prosuđivanje ili na rezultate njihovih provjera, posebno od strane osoba ili grupa osoba na koje rezultati tih provjera utiču.

3. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje koje učestvuje u postupcima provjere ima pristup opremi koja im omogućava ispravno obavljanje potrebnih provjera.

4. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da je osoblje koje učestvuje u procesima verifikacije dobro tehnički i profesionalno osposobljeno te da ima zadovoljavajuće znanje o zahtjevima verifikacije koju mora sprovesti, odgovarajuće iskustvo na takvim poslovima te sposobnost potrebnu za izradu deklaracija, dokumentacije i izvještaja kojima se dokazuje da je provjera obavljena.

5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da je osoblje koje učestvuje u procesima verifikacije sposobno za nepristrano obavljanje provjera. Novčana naknada koju dobijaju ne smije zavisiti od broja izvedenih provjera niti od rezultata tih provjera.

ANEKS VII

DIO A

Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 7(1)

1. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) dokazuje se usaglašenost tih sistema sa zahtjevima ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost, u okruženju za procjenu koje odražava operativni kontekst tih sistema.

2. Verifikacija sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) sprovodi se u skladu s odgovarajućim i priznatim postupcima testiranja.

3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) mora imati odgovarajuće funkcionalnosti.

4. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1), dobijaju se elementi tehničkog dosijea koji se zahtijeva tačkom 3 Priloga IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sledeće elemente:

(a) opis implementacije;

(b) izvještaj o ispitivanjima i testovima, sprovedenim prije puštanja sistema u rad.

5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi upravlja aktivnostima verifikacije, i posebno:

(a) određuje odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu, koje odražava operativno okruženje;

(b) verifikuje da plan testiranja opisuje integraciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) u operativno i tehničko okruženje za procjenu;

(c) verifikuje da plan testiranja u potpunosti pokriva primjenljive zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost;

(d) osigurava dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;

(e) planira organizaciju testiranja, osoblje, ugradnju i konfiguraciju platforme za testiranje;

(f) obavlja ispitivanja i testove kako je navedeno u planu testiranja;

(g) piše izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testiranja.

6. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi osigurava da sistemi iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) upotrijebljeni u operativnom okruženju za procjenu ispunjavaju zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost.

7. Nakon uspješne verifikacije usaglašenosti, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi sastavljaju EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostavljaju je nacionalnom nadzornom organu zajedno sa tehničkim dosijeom, kako se zahtijeva članom 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.

DIO B

Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 7(2)

1. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) dokazuje se usaglašenost tih sistema sa zahtjevima ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost, u okruženju za procjenu koji odražavaju operativni kontekst ovih sistema.

2. Verifikacija sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) sprovodi se u skladu s odgovarajućim i priznatim postupcima testiranja.

3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti.
4. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1), dobijaju se elementi tehničkog dosijea koji se zahtijeva tačkom 3 Priloga IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sledeće elemente:
- (a) opis implementacije;
  - (b) izvještaj o o ispitivanjima i testovima, sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi određuje odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu koje odražava operativno okruženje, a aktivnosti verifikacije obavlja nominovano tijelo.
6. Nominovano tijelo upravlja aktivnostima verifikacije i posebno:
- (a) verifikuje da plan testiranja opisuje integraciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) u operativno i tehničko okruženje za procjenu;
  - (b) verifikuje da plan testiranja u potpunosti pokriva primjenljive zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost;
  - (c) osigurava dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
  - (d) planira organizaciju testiranja, osoblje, ugradnju i konfiguraciju platforme za testiranje;
  - (e) obavlja ispitivanja i testove, kako je navedeno u planu testiranja;
  - (f) piše izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testova.
7. Nominovano tijelo osigurava da sistemi iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1), upotrijebljeni u operativnom okruženju za procjenu, ispunjavaju zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost.
8. Nakon uspješno obavljenih poslova verifikacije, nominovano tijelo sastavlja certifikat usaglašenosti u odnosu na poslove koje je obavilo.
9. Tada pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi sastavlja EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostavlja je nacionalnom nadzornom organu zajedno s tehničkim dosijeom, u skladu sa članom 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.

Uredba Komisije (EU) br. 1207/2011

od 22. novembra 2011. godine

o utvrđivanju zahtjeva koji se odnose na karakteristike i interoperabilnost nadzora za Jedinствeno evropsko nebo

(Tekst od značaja za Evropski ekonomski prostor)

EVROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcionisanju Evropske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 552/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. marta 2004. o interoperabilnosti Evropske mreže za upravljanje vazдушnim saobraćajem („Uredba o interoperabilnosti”)⁶, a posebno njen član 3(5),

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Predmet**Član 1**

Ovom se Uredbom utvrđuju zahtjevi za sisteme koji doprinose pružanju nadzornih podataka, za njihove sastavne djelove i njima pridružene postupke kako bi se osiguralo usklađivanje karakteristika, interoperabilnost i efikasnost ovih sistema unutar evropske mreže za upravljanje vazдушnim saobraćajem (EATMN), kao i u svrhu civilno-vojne saradnje.

Područje primjene**Član 2**

1. Ova se Uredba primjenjuje na nadzorni lanac koji se sastoji od:

- (a) nadzornih sistema u vazduhoplovu, njihovih sastavnih djelova i njima pridruženih postupaka;
- (b) nadzornih sistema na zemlji, njihovih sastavnih djelova i njima pridruženih postupaka;
- (c) sistema za obradu nadzornih podataka, njihovih sastavnih djelova i njima pridruženih postupaka;
- (d) komunikacionih sistema zemlja-zemlja koji se upotrebljavaju za distribuciju nadzornih podataka, njihovih sastavnih djelova i njima pridruženih postupaka.

2. Ova se Uredba primjenjuje na sve letove u opštem vazдушnom saobraćaju koji se obavljaju u skladu s pravilima instrumentalnog letenja unutar vazдушnog prostora utvrđenog u članu 1(3) Uredbe (EZ) br. 551/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta⁷, izuzev člana 7(3) i člana 7(4) koji se primjenjuju na sve letove u opštem vazдушnom saobraćaju.

3. Ova se Uredba primjenjuje na pružaoce usluga u vazдушnom saobraćaju koji pružaju usluge kontrole letenja na osnovu nadzornih podataka, te na pružaoce usluga komunikacije, navigacije ili nadzora koji koriste sisteme utvrđene u stavu 1.

Definicije**Član 3**

Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se definicije iz člana 2. Uredbe (EZ) br. 549/2004.

Sledeće definicije se takođe primjenjuju:

(1) „nadzorni podaci” označavaju bilo koje podatke unutar nadzornog sistema, bez obzira na to da li su vremenski označeni ili ne, koji se odnose na:

- (a) 2D poziciju vazduhoplova;
- (b) vertikalnu poziciju vazduhoplova;
- (c) položaj vazduhoplova;
- (d) identitet vazduhoplova;
- (e) 24-bitnu ICAO adresu vazduhoplova;

⁶ SL L 96, 31.3.2004., str. 26.

⁷ SL L 96, 31.3.2004., str. 20.

- (f) namjera o letu vazduhoplova;
  - (g) brzinu vazduhoplova;
  - (h) ubrzanje vazduhoplova;
2. „operator” označava osobu, organizaciju ili preduzeće koje izvodi ili nudi izvođenje vazduhoplovne operacije;
  3. „ADS-B” označava automatski zavisni nadzor - emitovanje (*automatic dependent surveillance – broadcast*), tj. Tehnika nadzora kod koje vazduhoplov putem *Data Link*-a automatski šalje podatke dobijene iz navigacionih sistema i sistema za određivanje položaja koji se nalaze u vazduhoplovu;
  4. „ADS-B Out” označava slanje podataka ADS-B nadzornih uređaja iz vazduhoplova;
  5. „štetna interferencija” označava smetnju koja sprečava postizanje zahtijevane karakteristike;
  6. „nadzorni lanac” označava sistem koji se sastoji od skupa sastavnih djelova u vazduhoplovu i na zemlji, koji se upotrebljavaju za utvrđivanje odgovarajućih nadzornih podataka za vazduhoplov, uključujući sisteme za obradu nadzornih podataka, ako su uvedeni;
  7. „kooperativni nadzorni lanac” označava nadzorni lanac kojem su za utvrđivanje nadzornih podataka neophodni sastavni djelovi i na zemlji i u vazduhoplovu;
  8. „sistem za obradu nadzornih podataka” označava sistem koji obrađuje sve primljene ulazne nadzorne podatke za formiranje najbolje ocjene tekućih nadzornih podataka vazduhoplova;
  9. „identifikacija vazduhoplova” označava skup slova, brojeva ili njihovu kombinaciju koja je ili identična pozivnom znaku vazduhoplova ili je njegov kodirani ekvivalent koji se upotrebljava u komunikacijama vazduh-zemlja, i koji se koristi za identifikaciju vazduhoplova u komunikacijama zemlja-zemlja;
  10. „državni vazduhoplov” označava bilo koji vazduhoplov koji se koristi u vojne, carinske ili policijske svrhe;
  11. „državni vazduhoplovi namijenjeni za prevoz” označava državne vazduhoplove sa nepokretnim krilima namijenjene za prevoz osoba i/ili tereta;
  12. „ekstrapoliranje” označava projektovanje, predviđanje ili proširivanje poznatih podataka na osnovu vrijednosti unutar već praćenih vremenskih intervala;
  13. „prenesen” označava ekstrapoliran za period duži od perioda ažuriranja zemaljskih nadzornih sistema;
  14. „vrijeme primjenjivosti” označava vrijeme kada je podatak bio izmjereno u nadzornom lancu ili vrijeme za koje je on bio izračunat u nadzornom lancu;
  15. „tačnost” označava nivo usklađenosti date vrijednosti podatka s njegovom stvarnom vrijednošću u vrijeme izlaza podatka iz nadzornog lanca;
  16. „raspoloživost” označava nivo operativnosti i dostupnosti sistema ili sastavnog dijela, kada se zahtijeva njegova upotreba;
  17. „integritet” označava nivo neotkrivene (na nivou sistema) neusaglašenosti ulazne vrijednosti podatka s njegovom izlaznom vrijednošću;
  18. „kontinuitet” označava vjerovatnoću da će sistem obavljati svoju zahtijevanu funkciju bez neplaniranih prekida, pod pretpostavkom da je sistem dostupan na početku namjeravane operacije;
  19. „pravovremenost” označava razliku između vremena izlaza podatka i vremena primjenjivosti tog podatka.

Zahtjevi koji se odnose na karakteristike nadzornih sistema

Član 4

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju nesmetanu operaciju unutar vazdušnog prostora pod njihovom odgovornošću, kao i na granici sa susjednim vazdušnim prostorima, primjenjujući odgovarajuće minimalne zahtjeve za razdvajanje vazduhoplova.
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da se sistemi iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) uvedu, prema potrebi, za podršku minimalnih zahtjeva za razdvajanje vazduhoplova koji se primjenjuju u skladu sa stavom 1.
3. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju usklađenost izlaza nadzornog lanca iz člana 2(1) sa zahtjevima koji se odnose na karakteristike nadzornih sistema navedenim u Prilogu I, pod uslovom da su upotrijebljene funkcije sastavnih djelova u vazduhoplovu u skladu sa zahtjevima navedenim u Prilogu II.
4. Ako pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi identifikuje vazduhoplov čija avionika pokazuje funkcionalnu anomaliju, on obavještava operatora leta o odstupanju od zahtjeva koji se odnose na karakteristike. Operator istražuje ovaj problem prije započinjanja sledećeg

leta i obavlja bilo kakvu neophodnu opravku u skladu sa uobičajenim postupcima održavanja ili korektivnim postupcima za vazduhoplov i njegovu avioniku.

Zahtjevi koji se odnose na interoperabilnost

Član 5

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da se svi nadzorni podaci, koji se iz njihovih sistema utvrđenih u tačkama (b) i (c) člana 2(1) šalju drugim pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, u skladu sa zahtjevima navedenim u Prilogu III.

2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi, kada prenose nadzorne podatke iz svojih sistema utvrđenih u tačkama (b) i (c) člana 2(1) drugim pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, sklapaju s njima formalne sporazume za razmjenu podataka u skladu sa zahtjevima navedenim u Prilogu IV.

3. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da najkasnije do 2. januara 2020. kooperativni nadzorni lanac ima potrebne mogućnosti koje će im omogućiti uspostavljanje pojedinačne identifikacije vazduhoplova upotrebom identifikacije vazduhoplova koja se šalje radiovezom prema zemlji, koju omogućavaju vazduhoplovi opremljeni u skladu s Prilogom II.

4. Operatori osiguravaju:

(a) da su vazduhoplovi koji obavljaju letove iz člana 2(2) sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim 8. januara 2015. ili nakon tog datuma, opremljeni transponderom sekundarnog nadzornog radara koji ima mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II.;

(b) da su vazduhoplovi s maksimalnom certifikovanom masom pri uzlijetanju većom od 5 700 kg ili s maksimalnom stvarnom putnom brzinom većom od 250 čvorova, koji obavljaju letove iz člana 2(2), sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim 8. januara 2015. ili nakon tog datuma, opremljeni transponderom sekundarnog nadzornog radara koji uz mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II ima i mogućnosti navedene u dijelu B tog Aneksa;

(c) da su vazduhoplovi s nepomičnim krilima s maksimalnom certifikovanom masom pri uzlijetanju većom od 5 700 kg ili s maksimalnom stvarnom putnom brzinom većom od 250 čvorova, koji obavljaju letove iz člana 2(2), sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim 8. januara 2015. ili nakon tog datuma, opremljeni transponderom sekundarnog nadzornog radara koji uz mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II ima i mogućnosti navedene u dijelu C tog Aneksa.

5. Operatori će najkasnije do 7. decembra 2017. osigurati:

(a) da su vazduhoplovi koji obavljaju letove iz člana 2(2) sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim prije 8. januara 2015. opremljeni transponderom sekundarnog nadzornog radara koji ima mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II;

(b) da su vazduhoplovi s maksimalnom certifikovanom masom pri uzlijetanju većom od 5 700 kg ili s maksimalnom stvarnom putnom brzinom većom od 250 čvorova, koji obavljaju letove iz člana 2(2), sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim prije 8. januara 2015., opremljeni transponderom sekundarnog nadzornog radara koji uz mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II ima i mogućnosti navedene u dijelu B tog Aneksa;

(c) da su vazduhoplovi s nepomičnim krilima s maksimalnom certifikovanom masom pri polijetanju većom od 5 700 kg ili s maksimalnom stvarnom putnom brzinom većom od 250 čvorova, koji obavljaju letove iz člana 2(2), sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim prije 8. januara 2015., opremljeni transponderom sekundarnog nadzornog radara koji uz mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II ima i mogućnosti navedene u dijelu C tog Aneksa.

6. Operatori osiguravaju da vazduhoplovi opremljeni u skladu sa stavkama 4 i 5 s maksimalnom certifikovanom masom pri uzlijetanju većom od 5 700 kg ili s maksimalnom stvarnom putnom brzinom većom od 250 čvorova, obavljaju letove s višestrukim prijemom, kako je propisano u stavu 3.1.2.10.4. Priloga 10. Čikaške konvencije, dio IV, četvrto izdanje, uključujući sve izmjene do br. 85.

7. Države članice mogu uvesti zahtjeve za prevoz u skladu s tačkom (b) stava 4. i tačkom (b) stava 5. za sve vazduhoplove koji obavljaju letove iz člana 2(2) u područjima u kojima usluge nadzora obavljaju pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi upotrebom nadzornih podataka utvrđenih u dijelu B Aneksa II.

8. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da će prije puštanja u rad sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) sprovesti najprikladnija rješenja za njihovo uvođenje, uvažavajući lokalne operativne uslove, ograničenja i potrebe kao i mogućnosti korisnika vazdušnog prostora.

Zaštita spektra

Član 6

1. Države članice najkasnije do 5. februara 2015. osiguravaju da transponder sekundarnog nadzornog radara u bilo kom vazduhoplovu koji leti iznad države članice ne bude podvrgnut prekomjernim upitima koje šalju zemaljski nadzorni interogatori („*ground-based surveillance interrogators*”) i koji ili izazivaju odgovore ili su, iako ne izazivaju odgovor, dovoljno jaki da pređu minimalni prag prijemnika transpondera sekundarnog nadzornog radara.

2. Za potrebe stava 1, zbroj takvih upita ne smije uzrokovati da transponder sekundarnog nadzornog radara premaši brzine odgovora u sekundi, isključujući bilo kakva samouključivanja transpondera bez upitnih signala, navedena u stavu 3.1.1.7.9.1. za Mod A/C odgovore i u stavu 3.1.2.10.3.7.3. za Mod S odgovore Priloga 10. Čikaške konvencije, dio IV, četvrto izdanje.

3. Države članice će najkasnije do 5. februara 2015. osigurati da upotreba zemaljskog transmitera koji se koristi u državi članici ne proizvodi štetne smetnje za druge nadzorne sisteme.

4. U slučaju neslaganja između država članica sa mjerama iz stavova 1 i 3, dotične države članice upućuju predmet Komisiji na rješavanje.

Odgovarajuće procedure

Član 7

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi procjenjuju nivo efikasnosti zemaljskog nadzornog lanca prije njegovog puštanja u upotrebu kao i redovno tokom njegove upotrebe, u skladu sa zahtjevima navedenim u Aneksu V.

2. Operatori osiguravaju obavljanje provjere najmanje svake dvije godine ili kad god se na određenom vazduhoplovu otkrije anomalija, kako bi se na izlazu transpondera sekundarnog nadzornog radara ugrađenog u vazduhoplov pravilno slali podaci navedeni u tački 3 dijela A Aneksa II, tački 3 dijela B Aneksa II i tački 2 dijela C Aneksa II, ako je to primjenjivo. Ako se bilo koji od podataka ne šalje pravilno, operator istražuje ovaj problem prije započinjanja sledećeg leta i obavlja bilo kakav potreban popravak u skladu sa uobičajenim postupcima održavanja ili korektivnim postupcima za vazduhoplov i njegovu avioniku.

3. Države članice osiguravaju da je dodjela 24-bitne ICAO adrese vazduhoplovima opremljenim transponderom Mod S u skladu s poglavljem 9 i njegovim Dodatkom, Priloga 10. Čikaške konvencije, dio III, drugo izdanje, uključujući sve izmjene do br. 85.

4. Operatori osiguravaju da u vazduhoplovima kojima oni obavljaju letove, bilo koji transponder Mod S radi s 24-bitnom ICAO adresom vazduhoplova, koja odgovara registraciji koju je dodijelila država u kojoj je vazduhoplov registrovan.

Državni vazduhoplovi

Član 8

1. Države članice osiguravaju da se državni vazduhoplovi koji lete u skladu s članom 2(2) najkasnije do 7. decembra 2017. opreme transponderom sekundarnog nadzornog radara koji ima mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II.

2. Države članice osiguravaju da se najkasnije do 1. januara 2019. državni vazduhoplovi namijenjeni za prevoz, s maksimalnom certifikovanom masom pri uzlijetanju većom od 5 700 kg ili s maksimalnom stvarnom putnom brzinom većom od 250 čvorova, koji obavljaju letove u skladu s članom 2(2), opreme transponderom sekundarnog nadzornog radara koji uz mogućnosti navedene u dijelu A Aneksa II ima i mogućnosti navedene u dijelu B i dijelu C tog Aneksa.

3. Države članice će najkasnije do 1. jula 2016. dostaviti Komisiji popis državnih vazduhoplova koji se ne mogu opremiti transponderom sekundarnog nadzornog radara koji je u skladu sa zahtjevima navedenim u dijelu A Aneksa II, zajedno sa obrazloženjem za neopremljenost.

Države članice najkasnije do 1. jula 2018. dostavljaju Komisiji popis državnih vazduhoplova namijenjenih za prevoz, s maksimalnom certifikovanom masom pri uzlijetanju većom od 5 700 kg ili s maksimalnom stvarnom putnom brzinom većom od 250 čvorova, koji se ne mogu opremiti transponderom sekundarnog nadzornog radara koji je u skladu sa zahtjevima navedenim u dijelu B i dijelu C Aneksa II, zajedno sa obrazloženjem za neopremljenost.

Obrazloženje za neopremljenost može biti jedno od sledećih:

(a) spriječenost radi tehničkih razloga;

(b) radi se o državnom vazduhoplovu koji obavlja letove u skladu s članom 2(2), koji će se najkasnije do 1. januara 2020. prestati upotrebljavati;

(c) ograničenja povezana s nabavkom.

4. Kada se državni vazduhoplovi ne mogu opremiti transponderom sekundarnog nadzornog radara kako je navedeno u stavovima 1 ili 2 radi razloga navedenih u tački (c) stava 3, države članice u obrazloženje uključuju svoje planove nabavke u vezi s tim vazduhoplovima.

5. Pružaoci operativnih usluga u vazdušnom saobraćaju osiguravaju da se državni vazduhoplovi utvrđeni u stavu 3 mogu prihvatiti, pod uslovom da se s njima može sigurno upravljati u okviru mogućnosti sistema za upravljanje vazdušnim saobraćajem.

6. Države članice moraju u nacionalnom Zborniku vazduhoplovnih informacija objaviti postupke za upravljanje državnim vazduhoplovima koji nisu opremljeni u skladu sa stavom 1 ili 2.

7. Pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju obavještavaju jedanput godišnje državu članicu koja ih je imenovala o svojim planovima za upravljanje državnim vazduhoplovima koji nisu opremljeni u skladu sa stavovima 1 ili 2. Ti se planovi utvrđuju uzimajući u obzir ograničenja kapaciteta povezana s postupcima iz stava 6.

Sigurnosni zahtjevi

Član 9

1. Države članice osiguravaju da uključene strane najkasnije do 5. februara 2015. obave procjenu sigurnosti za sve postojeće sisteme iz tačaka (b), (c) i (d) član 2(1).

2. Države članice osiguravaju da prije bilo koje promjene u postojećim sistemima iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) ili prije uvođenja novih sistema, zainteresovane strane obave procjenu sigurnosti, uključujući utvrđivanje opasnosti, procjenu rizika i postupke umanjenja.

3. Tokom procjenjivanja iz stavova 1 i 2, uvažavaju se najmanje zahtjevi navedeni u Aneksu VI.

Usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih dijelova

Član 10

Prije izdavanja deklaracije EZ-a o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu iz člana 5 Uredbe (EZ) br. 552/2004, proizvođači sastavnih dijelova sistema iz članka 2(1) ove Uredbe ili njihovi ovlašćeni zastupnici uspostavljeni u Uniji, procjenjuju usaglašenost ili pogodnost za upotrebu tih sastavnih dijelova u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Aneksu VII.

Međutim, postupci certifikacije koji su u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Savjeta⁸ smatraju se prihvatljivim postupcima za procjenu usaglašenosti sastavnih dijelova, ako uključuju dokaz o usaglašenosti s primjenjivim zahtjevima ove Uredbe koji se odnose na interoperabilnost, efikasnost i sigurnost.

Verifikacija sistema

Član 11

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji mogu dokazati ili su dokazali da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VIII sprovede provjeru sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu A Aneksa IX.

2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi koji ne mogu dokazati da ispunjavaju uslove utvrđene u Aneksu VIII sklapaju podugovor s nominovanim tijelom za provjeru sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1). Ova verifikacija se sprovodi u skladu sa zahtjevima utvrđenim u dijelu B Aneksa IX.

3. Postupci certifikacije koji su u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 smatraju se prihvatljivim postupcima za verifikaciju sistema, ako uključuju dokaz o usklađenosti s primjenjivim zahtjevima ove Uredbe koji se odnose na interoperabilnost, efikasnost i sigurnost.

Dodatni zahtjevi

Član 12

1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi osiguravaju da je svo uključeno osoblje dobro upoznato sa zahtjevima utvrđenim u ovoj Uredbi i da je odgovarajuće osposobljeno za svoje radne funkcije.

2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi:

(a) izrađuju i održavaju operativne priručnike koji sadrže potrebna uputstva i informacije koje odgovarajućem osoblju omogućavaju primjenu ove Uredbe;

(b) osiguravaju da su priručnici iz tačke (a) dostupni i ažurni, te da njihovo ažuriranje i distribucija podliježe odgovarajućem upravljanju kvalitetom i dokumentima;

(c) osiguravaju da su metode rada i operativne procedure u skladu sa ovom Uredbom.

3. Operatori preduzimaju potrebne mjere kako bi osigurali da je osoblje koje upotrebljava i održava opremu za nadzor upoznato s relevantnim odredbama ove Uredbe i da je odgovarajuće osposobljeno za svoje radne funkcije, kao i da su uputstva o načinu upotrebe te opreme dostupna u pilotskoj kabini, kada je to izvodljivo.

4. Države članice osiguravaju usaglašenost sa ovom Uredbom, uključujući objavljivanje relevantnih informacija o opremi za nadzor u nacionalnom Zborniku vazduhoplovnih informacija.

Izuzeci koji se odnose na kooperativni nadzorni lanac

Član 13

1. U posebnom slučaju u prilaznim oblastima u kojima usluge u vazdušnom saobraćaju pružaju vojne jedinice ili se one pružaju pod vojnim nadzorom i kada ograničenja u vezi s nabavkom sprečavaju usaglašenost s članom 5(3), države članice moraju najkasnije do 31. decembra 2017. obavijestiti Komisiju o datumu usaglašavanja kooperativnog nadzornog lanca, koji ne smije biti kasniji od 2. januara 2025.

2. Nakon savjetovanja s Menadžerom mreže, a najkasnije do 31. decembra 2018, Komisija može revidirati izuzetke o kojima je obaviještena na osnovu stava 1 koji bi mogli imati značajan uticaj na EATMN.

Izuzeci koji se odnose na vazduhoplov

Član 14

1. Vazduhoplovi određenih tipova sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim prije 8. siječnja 2015., koji imaju maksimalno dozvoljenu masu pri uzlijetanju veću od 5 700 kg ili maksimalnu stvarnu putnu brzinu veću od 250 čvorova i koji na digitalnoj magistrali u vazduhoplovu nemaju na raspolaganju potpuni skup parametara iz dijela C Aneksa II mogu se izuzeti od ispunjavanja zahtjeva iz tačke (c) člana 5(5).

---

⁸ SL L 79, 19.3.2008., str.1.

2. Vazduhoplovi određenih tipova sa uvjerenjem o osposobljenosti za obavljanje javnog avio-transporta prvi put izdatim prije 1. januara 1990, koji imaju maksimalno dozvoljenu masu pri uzlijetanju veću od 5 700 kg ili maksimalnu stvarnu putnu brzinu veću od 250 čvorova mogu se izuzeti od ispunjavanja zahtjeva iz člana 5(6).

3. Predmetne države članice će najkasnije do 1. jula 2017. dostaviti Komisiji detaljne informacije kojima se obrazlaže potreba za odobravanjem izuzeća za ove posebne tipove vazduhoplova na osnovu kriterijuma iz stava 5.

4. Komisija će proučiti zahtjeve za izuzeće iz stava 3 te će nakon savjetovanja s dotičnim stranama donijeti odluku.

5. Kriterijumi iz stava 3 uključuju sledeće:

- (a) posebni tipovi vazduhoplova koji su na kraju svog radnog vijeka;
- (b) posebni tipovi vazduhoplova koji se proizvode u ograničenom broju;
- (c) nesrazmjerni troškovi održavanja re-inženjeringa.

Stupanje na snagu i primjena
Član 15

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana njenog objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Član 4, član 5 (1) i (2) i član 7(1) primjenjuju se od 13. decembra 2013.

Ova Uredba je u cijelosti obavezujuća i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 22. novembar 2011.

Za Komisiju
Predsjednik
José Manuel BARROSO

ANEKS I

Zahtjevi koji se odnose na karakteristike iz člana 4(3)

1. Zahtjevi koji se odnose na nadzorne podatke

1.1. Svi nadzorni lanci iz člana 4(3) obezbjeđuju najmanje sledeće:

(a) podatke o 2D poziciji (horizontalna pozicija vazduhoplova);

(b) status nadzornih podataka:

— kooperativni, nekooperativni, kombinovani,

— prenešen ili ne,

— vrijeme primjenjivosti podataka o 2D poziciji.

1.2. Pored toga, svi kooperativni nadzorni lanci iz člana 4(3) obezbjeđuju najmanje sledeće:

(a) podatke o vertikalnoj poziciji (na osnovu barometarske visine primljene iz vazduhoplova);

(b) operativne identifikacione podatke (identitet vazduhoplova primljen iz vazduhoplova, poput identifikacije vazduhoplova i/ili koda Mod A);

(c) dodatne indikatore:

— indikator vanrednog stanja (npr. nezakonito ometanje, kvar radio opreme i opšte vanredno stanje),

— posebne indikatore pozicije;

(d) status nadzornih podataka (vrijeme primjenjivosti podataka o vertikalnoj poziciji).

2. Zahtjevi koji se odnose na karakteristike nadzornih podataka

2.1. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi definišu zahtjeve u vezi s karakteristikama za preciznost, raspoloživost, integritet, kontinuitet i pravovremenost nadzornih podataka koji se dobijaju iz sistema iz člana 4(3) i upotrebljavaju za omogućavanje primjene nadzornih aplikacija.

2.2. Ocjena tačnosti horizontalne pozicije dobijene iz sistema iz člana 4(3) uključuje najmanje ocjenu greške horizontalne pozicije.

2.3. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi provjeravaju usaglašenost sa zahtjevima u vezi sa usaglašenošću utvrđenom u skladu s tačkama 2.1. i 2.2.

2.4. Provjera usaglašenosti sprovodi se na osnovu nadzornih podataka koji se pružaju korisniku na izlazu nadzornog lanca.

ANEKS II

DIO A

Mogućnosti transpondera sekundarnog nadzornog radara iz člana 4(3), člana 5(4) tačke (a) i stava 5. tačke (a), člana 7(2) te člana 8(1) i (2)

1. Minimalna mogućnost za transponder sekundarnog nadzornog radara je Mod S Nivo 2 certifikovan u skladu sa stavovima 2.1.5.1.2., 2.1.5.1.7. i 3.1.2.10. Čikaške konvencije, dio IV, četvrto izdanje, uključujući sve izmjene do br. 85.

2. Svaki uveden registar transpondera mora biti u skladu sa odgovarajućim odjeljkom dokumenta ICAO-a br. 9871 (2. izdanje).

3. Sledeći podaci stavljaju se na raspolaganje transponderu, a transponder ih šalje putem *Mod S* protokola i u skladu s formatima navedenim u dokumentu ICAO-a br. 9871 (2. izdanje):

(a) 24-bitna ICAO adresa vazduhoplova;

(b) Mod A kôd;

(c) barometarska visina;

(d) status leta (na zemlji ili u vazduhu);

(e) izvještaj o *Data link* sposobnostima:

— funkcija vazduhoplovnog sistema za izbjegavanje sudara (ACAS),

- funkcija specifičnih *Mod S* usluga,
  - funkcija identifikacije vazduhoplova,
  - *squitter* funkcija (funkcija periodičnog emitovanja podataka aviona preko *Mod S* transpondera bez radarske interogacije),
  - funkcija nadzornog identifikatora,
  - izvještaj o zajedničkoj upotrebi funkcije *Ground Initiated Comms.-B (GICB)* (indikacija promjene),
  - broj verzije *Mod S* pod mreže;
- (f) izvještaj o zajedničkoj upotrebi *GICB* funkcija;
- (g) identifikacija vazduhoplova;
- (h) određivanje posebne pozicije (SPI);
- (i) status vanrednog stanja (opšte vanredno stanje, bez komunikacije, nezakonito ometanje) uključujući upotrebu specifičnih *Mod A* kodova za označavanje različitih vanrednih stanja;
- (j) aktivne *ACAS* naredbe za izbjegavanje sudara kada je vazduhoplov opremljen sistemom koji pilotu signalizira opasnost i daje uputstva za izbjegavanje sudara II (*TCAS II*).
4. Transponderu se mogu staviti na raspolaganje i drugi podaci.
5. Podaci iz tačke 4 šalju se transponderom putem *Mod S* protokola samo ako postupak certifikacije vazduhoplova i opreme obuhvata prenos ovih podataka putem *Mod S* protokola.
6. Kontinuitet funkcionisanja transpondera koji podržava *Mod S* protokol jednak je ili manji od $2 \cdot 10^{-4}$ po satu leta (tj. srednje vrijeme između grešaka jednako je ili veće od 5 000 sati leta).

DIO B

Mogućnosti transpondera sekundarnog nadzornog radara iz člana 4(3), člana 5(4) tačke (b), stava 5 tačke (b) i stava 7, člana 7(2) i člana 8(3)

1. Minimalna mogućnost za transponder sekundarnog nadzornog radara je *Mod S* Nivo 2 certifikovan u skladu sa stavovima 2.1.5.1.2., 2.1.5.1.6., 2.1.5.1.7. i 3.1.2.10. Priloga 10. Čikaške konvencije, dio IV, četvrto izdanje, uključujući sve izmjene do br. 85.
2. Svaki uveden registar transpondera mora biti u skladu sa odgovarajućim odjeljkom dokumenta ICAO-a br. 9871 (2. izdanje).
3. Sledeći podaci stavljaju se na raspolaganje transponderu, a transponder ih šalje putem *extended squitter ADS-B* protokola verzije 2 u skladu s formatima navedenim u dokumentu ICAO-a br. 9871 (2. izdanje):
- (a) 24-bitna ICAO adresa vazduhoplova;
  - (b) identifikacija vazduhoplova;
  - (c) *Mod A* kôd;
  - (d) određivanje posebne pozicije (SPI), upotrebom istog izvora kao za isti parametar naveden u dijelu A;
  - (e) status vanrednog stanja (opšte vanredno stanje, bez komunikacija, nezakonito ometanje), upotrebom istog izvora kao za isti parametar naveden u dijelu A;
  - (f) broj *ADS-B* verzije (jednako 2);
  - (g) kategorija *ADS-B* emitera;
  - (h) geodetska horizontalna pozicija koja uključuje geografsku širinu i geografsku dužinu u skladu s revizijom svjetskog geodetskog sistema iz 1984. godine (*WGS84*), i u vazduhu i na zemlji;
  - (i) pokazatelji kvaliteta geodetske horizontalne pozicije (u skladu s granicom očuvanja integriteti (*NIC*), 95%-nom kategorijom navigacione tačnosti za položaj (*NACp*), stepenom integriteti izvora (*SIL*) i nivoom osiguranja fabričkih postavki sistema (*SDA*));
  - (j) barometarska visina, upotrebom istog izvora kao za isti parametar naveden u dijelu A;
  - (k) geometrijska visina u skladu s revizijom svjetskog geodetskog sistema iz 1984. godine (*WGS84*), koja se daje kao dodatak i kodira kao razlika od barometarske visine;
  - (l) geometrijska vertikalna tačnost (*GVA*);

- (m) brzina iznad zemlje, i u vazduhu (brzina u vazduhu u smjeru istok-zapad i sjever-jug iznad zemlje) i na zemlji (smjer leta prema površini/putanja na zemlji i kretanje);
- (n) pokazatelj kvaliteta brzine koji odgovara kategoriji navigacione tačnosti za brzinu (*NACv*);
- (o) kodirana dužina i širina vazduhoplova;
- (p) pomak antene (*antenna offset*) globalnog sistema satelitske navigacije (*GNSS*);
- (q) vertikalna brzina: barometarska vertikalna brzina, upotrebom istog izvora kao za isti parametar naveden u podacima u tački 2. podtačka (g) dijela C kad vazduhoplov ima mogućnost i kada se od njega zahtijeva prenošenje ovog podatka putem *Mod S* protokola, ili vertikalna brzina u skladu s globalnim sistemom satelitske navigacije (*GNSS*);
- (r) visina selektovana na *mode control panel/flight control unit* (kontrolnoj tabli režima rada/jedinici za upravljanje letom) (*MCP/FCU*), upotrebom istog izvora kao za isti parametar iz dijela C, kada vazduhoplov ima tu funkciju i kada se od njega zahtijeva da prenosi ovaj podatak putem protokola *Moda S*;
- (s) određivanje barometarskog pritiska (minus 800 hektoPaskala), upotrebom istog izvora kao za isti parametar naveden u dijelu C, kada vazduhoplov ima mogućnost i kada se od njega zahtijeva prenošenje ovog podatka putem protokola *Moda S*;
- (t) aktivne naredbe *ACAS-a* za izbjegavanje sudara kada je vazduhoplov opremljen sistemom *TCAS II*, upotrebom istog izvora kao za isti parametar naveden u dijelu A.
4. Nadzorni podaci (podaci iz tačke 3. podtačke (h), (k) i (m)) i podaci koji su pokazatelji njihovog kvaliteta (podaci iz tačke 3. podtačka (i), (l) i (n)) šalju se transponderima preko istog fizičkog interfejsa.
5. Izvor podataka koji je povezan s transponderom i koji šalje podatke iz tačke 3. podtačka (h) i (i) mora ispunjavati sledeće zahtjeve koji se odnose na integritet podataka:
- (a) stepen integriteti izvora (*SIL*, izražen u odnosu na *NIC*) horizontalne pozicije (podatak iz tačke 3. podtačke (h)), jednak je ili manji od 10^{-7} po satu leta;
- (b) propisano vrijeme za upozorenje (što dovodi do promjene pokazatelja kvaliteta *NIC*) na grešku u određivanju horizontalne pozicije (podatak iz tačke 3. podtačke (h)), ako je za postizanje stepena integriteti izvora horizontalne pozicije potrebno praćenje u vazduhoplovu, jednako je ili manje od 10 sekundi.
6. Primarni izvor podataka koji osigurava podatke iz tačke 3. podtačka (h) i (i) mora biti najmanje kompatibilan s *GNSS* prijemnicima koji vrše nezavisno nadgledanje integriteta podataka (*RAIM – Receiver Autonomous Integrity Monitoring*), otkrivanje i isključivanje greške (*FDE – Fault Detection and Exclusion*), uz izlaz odgovarajućih informacija o statusu mjerenja kao i podataka o granici očuvanja integriteti i granici 95%-ne tačnosti.
7. Nivo integriteta sistema u odnosu na izvore podataka koji pružaju podatke iz tačke 3. podtačka (f), (g) i (k) do (p) jednak je ili manji od 10^{-5} po satu leta.
8. Informacije o pokazateljima kvalitete (*NIC*, *NACp*, *SIL*, *SDA*, *NACv* i *GVA*) (podaci iz tačke 3. podtačka (i), (l) i (n)) izražavaju stvarne karakteristike odabranog izvora podataka kakva je ona u vrijeme primjenjivosti mjerenja podataka iz tačke 3. podtačka (h), (k) i (m)).
9. U odnosu na obradu podataka iz tačke 3. podtačka (a) do (t), stepen integriteti sistema transpondera za *extended squitter ADS-B* sistema, uključujući bilo kakvo međusobno povezivanje avionike s transponderom, jednak je ili manji od 10^{-5} po satu leta.
10. Ukupno vrijeme čekanja podataka o horizontalnoj poziciji (podaci iz tačke 3. podtačka (h) i (i)), jednako je ili manje od 1,5 sekundi u 95 % svih prenosu.
11. Nenadoknađeno vrijeme čekanja podataka o horizontalnoj poziciji (podaci iz tačke 3. podtačke (h)), jednako je ili manje od 0,6 sekundi u 95 % slučajeva i jednako je ili manje od 1,0 sekundi u 99,9 % svih prenosu.
12. Ukupno vrijeme čekanja podataka o brzini na zemlji (podaci iz tačke 3. podtačka (m) i (n)), jednako je ili manje od 1,5 sekundi u 95 % svih prenosu.
13. Ako je transponder postavljen na *Mod A* kod 1000, mora se onemogućiti emitovanje *Mod A* kodne informacije preko *extended squitter ADS-B* protokola.
14. Transponderu se mogu staviti na raspolaganje i drugi podaci.
15. Osim formata rezervisanih za vojne svrhe, podaci iz tačke 14. šalju se transponderom preko *extended squitter ADS-B* protokola, samo ako postupak certifikacije vazduhoplova i opreme obuhvata prenos ovih podataka preko *extended squitter ADS-B* protokola.
16. Kontinuitet funkcionisanja transpondera koji podržava *ADS-B* protokol jednak je ili manji od $2 \cdot 10^{-4}$ po satu leta (tj. srednje vrijeme između grešaka jednako je ili veće od 5 000 sati leta).

DIO C

Dodatne mogućnosti nadzornih podataka transpondera sekundarnog nadzornog radara iz člana 4(3), člana 5(4) tačke (c) i stava 5. tačke (c), člana 7(2), člana 8(3) i člana 14(1)

1. Svaki uvedenim registar transpondera mora biti u skladu sa odgovarajućim odjeljkom dokumenta ICAO-a br. 9871 (2. izdanje).
2. Sledeći podaci stavljaju se na raspolaganje transponderu, a transponder ih na zahtjev zemaljskog nadzornog lanca šalje putem protokola *Mod S* u skladu s formatima navedenim u dokumentu ICAO-a br. 9871 (2. izdanje):
  - (a) visina odabrana na MCP/FCU;
  - (b) ugao nagiba;
  - (c) stvarni ugao putanje;
  - (d) brzina u odnosu na zemlju;
  - (e) magnetni smjer;
  - (f) prikazana brzina (*IAS*) ili Mahov broj;
  - (g) vertikalna brzina (barometarska ili baro-inercijalna);
  - (h) određivanje barometarskog pritiska (minus 800 hektopaskala);
  - (i) ugaona brzina putanje ili stvarna brzina, ako ugaona brzina putanje nije dostupna.
3. Transponderu se mogu staviti na raspolaganje i drugi podaci.
4. Podaci iz tačke 3. šalju se transponderom putem *Mod S* protokola samo ako postupak certifikacije vazduhoplova i opreme obuhvata prenos ovih podataka putem *Mod S* protokola.

ANEKS III

Zahtjevi koji se odnose na razmjenu nadzornih podataka iz člana 5(1)

1. Nadzorni podaci koji se razmjenjuju između sistema iz tačaka (b) i (c) člana 2(1), moraju biti u skladu s formatom podataka dogovorenim između uključenih strana.
2. Nadzorni podaci koji se šalju izvan sistema iz tačaka (b) i (c) člana 2(1) drugim pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, moraju omogućavati:
  - (a) identifikaciju izvora podataka;
  - (b) identifikaciju vrste podataka.
3. Nadzorni podaci koji se šalju izvan sistema iz tačaka (b) i (c) člana 2(1) drugim pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi, moraju biti vremenski označeni i izraženi univerzalnim koordiniranim vremenom (UTC).

ANEKS IV

Zahtjevi koji se odnose na sklapanje formalnih sporazuma iz člana 5(2)

Formalni sporazumi između pružaoaca usluga u vazdušnoj plovidbi za razmjenu nadzornih podataka uključuju, kao minimum, sledeći sadržaj:

- (a) stranke u sporazumu;
- (b) razdoblje valjanosti sporazuma;
- (c) opseg nadzornih podataka;
- (d) izvori nadzornih podataka;
- (e) format razmjene nadzornih podataka;
- (f) komunikaciona sredstva koja se upotrebljavaju za razmjenu nadzornih podataka;
- (g) tačka isporuke usluge nadzornih podataka;
- (h) zahtjevi kvaliteta za nadzorne podatke u smislu:

— pokazatelja efikasnosti ili parametara koji se koriste za praćenje kvaliteta nadzornih podataka,

- metoda i pomagala koji se koriste za mjerenje kvalitete nadzornih podataka,
- učestalosti mjerenja kvaliteta nadzornih podataka,
- postupaka izvještavanja o kvalitetu podataka,
- za svaki pokazatelj efikasnosti definiše se prihvatljivi opseg vrijednosti, zajedno s postupkom koji se primjenjuje ako je vrijednost izvan definisanog opsega,
- identifikacije strane koja je odgovorna za provjeru i osiguravanje ispunjavanja zahtjeva koji se odnose na kvalitet;

(i) dogovoreni nivoi usluga u smislu:

- sati raspoloživosti,
- kontinuiteta,
- integriteti,
- srednjeg vremena između kvarova,
- vremena reakcije u slučaju prekida rada,
- postupaka za planiranje i izvođenje preventivnog održavanja;

(j) postupci upravljanja promjenom;

(k) dogovori o izvještavanju u odnosu na efikasnost i raspoloživost, uključujući nepredviđene prekide rada;

(l) dogovori o upravljanju i koordinaciji;

(m) dogovori o zaštiti i obavještanju u vezi sa zemaljskim nadzornim lancem.

ANEKS V

Zahtjevi za provjeru nivoa efikasnosti nadzornih lanaca iz člana 7(1)

1. Procjena nivoa kontinuirane efikasnosti sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) izvodi se u dijelu vazdušnog prostora u kojem se pružaju odgovarajuće usluge nadzora upotrebom tih sistema.
2. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi periodično provjeravaju sistem i njegove sastavne dijelove, razvijaju i osnažuju režim vrednovanja efikasnosti. Učestalost provjera se dogovara s nacionalnim nadzornim organom uvažavajući specifičnosti sistema i njegovih sastavnih dijelova.
3. Prije sprovođenja promjene uređenja vazdušnog prostora, potrebna je provjera sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) kako bi se provjerilo da li oni u novom opsegu rada još uvijek ispunjavaju zahtijevanu efikasnost.

ANEKS VI

Zahtjevi iz člana 9

1. Zahtjevi koji se odnose na karakteristike sistema navedeni u članu 4.
2. Zahtjevi koji se odnose na interoperabilnost navedeni u članu 5(2), (3) i (7).
3. Zahtjevi koji se odnose na zaštitu spektra navedeni u članu 6.
4. Zahtjevi koji se odnose na odgovarajuće procedure navedeni u članu 7.
5. Zahtjevi koji se odnose na državne vazduhoplove navedeni u članu 8(5).
6. Dodatni zahtjevi navedeni u članu 12(3).
7. Zahtjevi koji se odnose na razmjenu nadzornih podataka navedeni u tački 3 Priloga III.

ANEKS VII

Zahtjevi za procjenu usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih dijelova iz člana 10

1. Postupcima verifikacije usaglašenosti dokazuje se usaglašenost ili pogodnost za upotrebu sastavnih dijelova u odnosu na primjenljive zahtjeve ove Uredbe, pri upotrebi tih sastavnih dijelova u testnom okruženju.

2. Proizvođač upravlja postupcima procjene usaglašenosti i posebno:

- (a) određuje odgovarajuće testno okruženje;
- (b) verificuje da su u planu testiranja opisani sastavni djelovi u testnom okruženju;
- (c) verificuje da su planom testiranja u potpunosti obuhvaćeni primjenljivi zahtjevi;
- (d) osigurava dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
- (e) planira organizaciju testiranja, osoblje, ugradnju i konfiguraciju platforme za testiranje;
- (f) obavlja ispitivanja i testove u skladu s planom testiranja;
- (g) piše izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testiranja.

3. Proizvođač osigurava da sastavni djelovi iz člana 10, koji su integrisani u testno okruženje, ispunjavaju primjenljive zahtjeve ove Uredbe.

4. Nakon uspješno obavljene verifikacije usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, proizvođač, na vlastitu odgovornost, sastavlja EC deklaraciju o usaglašenosti ili pogodnosti za upotrebu, navodeći posebno primjenljive zahtjeve ove Uredbe koje sastavni djelovi ispunjavaju i odgovarajuće uslove upotrebe u skladu s tačkom (3) Priloga III Uredbe (EZ) br. 552/2004.

ANEKS VIII **Uslovi iz člana 11(1) i (2)**

1. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora uspostaviti metode izvještavanja unutar organizacije, kojima se osigurava i dokazuje nepristranost i nezavisnost prosuđivanja u odnosu na aktivnosti verifikacije.
2. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje koje učestvuje u procesima verifikacije obavlja provjere s najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom stručnošću te da su oslobođeni od bilo kakvih pritisaka i podsticaja, posebno finansijske prirode, koji bi mogli uticati na njihovo prosuđivanje ili na rezultate njihovih provjera, posebno od strane osoba ili grupa osoba na koje rezultati tih provjera utiču.
3. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da osoblje koje učestvuje u postupcima provjere ima pristup opremi koja im omogućava ispravno obavljanje potrebnih provjera.
4. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da je osoblje koje učestvuje u procesima verifikacije dobro tehnički i profesionalno osposobljeno te da ima zadovoljavajuće znanje o zahtjevima verifikacije koju mora sprovesti, odgovarajuće iskustvo na takvim poslovima te sposobnost potrebnu za izradu deklaracija, dokumentacije i izvještaja kojima se dokazuje da je provjera obavljena.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora osigurati da je osoblje koje učestvuje u procesima verifikacije sposobno za nepristrano obavljanje provjera. Novčana naknada koju dobijaju ne smije zavisiti od broja izvedenih provjera niti od rezultata tih provjera.

ANEKS IX

DIO A

Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 7(1)

1. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) dokazuje se usaglašenost tih sistema sa zahtjevima ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost, u okruženju za procjenu koje odražava operativni kontekst tih sistema.
2. Verifikacija sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) sprovodi se u skladu s odgovarajućim i priznatim postupcima testiranja.
3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) mora imati odgovarajuće funkcionalnosti.
4. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1), dobijaju se elementi tehničkog dosijea koji se zahtijeva tačkom 3 Priloga IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sledeće elemente:
  - (a) opis implementacije;
  - (b) izvještaj o ispitivanjima i testovima, sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi upravlja aktivnostima verifikacije, i posebno:
  - (a) određuje odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu, koje odražava operativno okruženje;

- (b) verificuje da plan testiranja opisuje integraciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) u operativno i tehničko okruženje za procjenu;
  - (c) verificuje da plan testiranja u potpunosti pokriva primjenljive zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost;
  - (d) osigurava dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
  - (e) planira organizaciju testiranja, osoblje, ugradnju i konfiguraciju platforme za testiranje;
  - (f) obavlja ispitivanja i testove kako je navedeno u planu testiranja;
  - (g) piše izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testiranja.
6. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi osigurava da sistemi iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) upotrijebljeni u operativnom okruženju za procjenu ispunjavaju zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost.
7. Nakon uspješne verifikacije usaglašenosti, pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi sastavljaju EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostavljaju je nacionalnom nadzornom organu zajedno sa tehničkim dosijeom, kako se zahtijeva članom 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.

DIO B

Zahtjevi za verifikaciju sistema iz člana 11(2)

1. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) dokazuje se usaglašenost tih sistema sa zahtjevima ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost, u okruženju za procjenu koji odražavaju operativni kontekst ovih sistema.
2. Verifikacija sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) provodi se u skladu s odgovarajućim i priznatim postupcima testiranja.
3. Alati za testiranje koji se koriste za verifikaciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) moraju imati odgovarajuće funkcionalnosti.
4. Verifikacijom sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1), dobijaju se elementi tehničkog dosijea koji se zahtijeva tačkom 3 Priloga IV Uredbe (EZ) br. 552/2004, uključujući sledeće elemente:
  - (a) opis implementacije;
  - (b) izvještaj o o ispitivanjima i testovima, sprovedenim prije puštanja sistema u rad.
5. Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi određuje odgovarajuće operativno i tehničko okruženje za procjenu koje odražava operativno okruženje, a aktivnosti verifikacije obavlja nominovano tijelo.
6. Nominovano tijelo upravlja aktivnostima verifikacije i posebno:
  - (a) verificuje da plan testiranja opisuje integraciju sistema iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1) u operativno i tehničko okruženje za procjenu;
  - (b) verificuje da plan testiranja u potpunosti pokriva primjenljive zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost;
  - (c) osigurava dosljednost i kvalitet tehničke dokumentacije i plana testiranja;
  - (d) planira organizaciju testiranja, osoblje, ugradnju i konfiguraciju platforme za testiranje;
  - (e) obavlja ispitivanja i testove, kako je navedeno u planu testiranja;
  - (f) piše izvještaj u kojem su prikazani rezultati ispitivanja i testova.
7. Nominovano tijelo osigurava da sistemi iz tačaka (b), (c) i (d) člana 2(1), upotrijebljeni u operativnom okruženju za procjenu, ispunjavaju zahtjeve ove uredbe koji se odnose na efikasnost i sigurnost.
8. Nakon uspješno obavljenih poslova verifikacije, nominovano tijelo sastavlja certifikat usaglašenosti u odnosu na poslove koje je obavilo.
9. Tada pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi sastavlja EC deklaraciju o verifikaciji sistema i dostavlja je nacionalnom nadzornom organu zajedno s tehničkim dosijeom, u skladu sa članom 6 Uredbe (EZ) br. 552/2004.